

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

PROJEKTPLAN

2012-02-24

Ärendenr:

NV-10872-11

Projektplan för bildande av nationalpark vid
Åsnen

Innehåll

1.	BAKGRUND OCH SYFTE	3
1.1.	Bakgrund	3
1.2.	Syfte	3
2.	PROJEKTMÅL	4
2.1.	Omfattning och resultat	4
2.2.	Underlag och förutsättningar	4
2.3.	Berörda intressenter och verksamhetsområden	5
2.4.	Omvärldsanalys/förstudie	5
3.	GENOMFÖRANDE	5
4.	TIDPLAN	7
5.	ORGANISATION OCH BEMANNING	8
5.1.	Styrgrupp	8
5.2.	Projektledare	8
5.3.	Projektarbetsgruppen	8
5.4.	Referensgrupp	8
5.5.	Övriga personer som skall göra arbetsinsatser i projektet.	9
6.	EKONOMI OCH BUDGET	9
6.1.	Finansiering	9
6.2.	Budget	10
7.	FÖRANKRING OCH SAMORDNING	10
7.1.	Förankring	10
8.	RAPPORTERING OCH KOMMUNIKATION/INFORMATION	10
9.	ANALYS AV RISKER/MÖJLIGHETER	11

1. Bakgrund och syfte

1.1. Bakgrund

I Naturvårdsverkets nationalparksplan från 2008 utgör ett område vid sjön Åsnen ett av förslagen till ny nationalpark, Västra Åsnen. I nationalparksplanen benämns förslaget ”Västra Åsnen” för att förtydliga att det är ett område i den västra delen av sjön som avses. I det fortsatta arbetet kommer förslaget till nationalpark bara att benämnas nationalpark Åsnen.

Sjön Åsnen ligger på det sjörika slättlandet söder om småländska höglandet. Landskapet är flackt och sjön är mycket grund och uppflikad i många näs och öar. Sjön som totalt sett är ca 15 000 ha, utgör i sig ett intressant landskapsavsnitt i tre kommuner, Växjö, Alvesta och Tingsryds kommuner. Området som är aktuellt för nationalparksbildning ligger i sjöns sydvästra del och omfattar totalt ca 3000 ha och ca 200 öar. Nationalparksförslaget omfattar i första hand naturreservaten Agnäs, Bjurkärr och Västra Åsnens övärld med angränsande vattenområden samt även vissa angränsande strandområden.

Klimatet i området är relativt mildt vilket gör att ädellövskog är vanligt förekommande. Bokskog är också den dominerande skogstypen i Bjurkärrs naturreservat. Skogen är här mycket gammal och har orörd, urskogsartad karaktär. Bjurkärr är känt för sin stora artrikedom av bland annat lavar, svampar och vedlevande insekter. Naturreservatet Västra Åsnens övärld omfattar ca 200 öar och holmar. Öarna är skogtäckta med stor variation av olika skogstyper. Gamla, grova träd sätter prägelse på många strandmiljöer. Öarna saknar bebyggelse och hela övärlden ger ett starkt intryck av vildmark, ett märkligt förhållande för denna del av landet.

Området har liksom övriga Åsnen ett rikt fågelliv både när det gäller häckande, rastande och övervintrande fågel. Åsnens betydelse för fågellivet är välkänd och sjön är upptagen på listan över våtmarker av internationell betydelse (Ramsar-konventionen). Fågellivet gynnas av sjöns rika fiskliv.

Bjurkärr är ett av Kronobergs läns mest besökta naturreservat. Den gamla bokskogen är attraktiv en stor del av året och halvön har exklusivt läge i den centrala delen av Västra Åsnen. Området är attraktivt för kanotning och fiske. Vissa delar är dock mindre tillgängliga på grund av fågelskydd under häckningsperioden.

Länsstyrelsen och de berörda kommunerna ser möjligheter att en nationalpark kan bidra till utveckling av turistnäringen och möjligheten att bibehålla en levande landsbygd i Åsnenområdet.

1.2. Syfte

Syftet med projektet är att bilda en regionalt och lokalt förankrad nationalpark i Åsnen. Nationalparken ska sedan i sin tur bidra till skyddet av den värdefulla naturen, till allmänhetens tillgång till naturen och till den lokala och regionala utvecklingen.

2. Projekt mål

Målet med projektet är att bilda en nationalpark i Åsnen som kan invigas under 2015.

Framgångsfaktorer för processen är:

- att staten får köpa mark och vatten inom området
- att besluten om skötselplan och föreskrifter är väl förankrade
- nationalparken är väl känd vid invigningen
- det skapas goda förutsättningar för skydd, skötsel och tillgänglighet för besökande
- det skapas goda förutsättningar för lokal och regional utveckling

2.1. Omfattning och resultat

Projektet omfattar bildande av en ny nationalpark i Åsnen. I projektet ingår att:

- Föreslå lämplig avgränsning av den blivande nationalparken
- Lösa markåtkomsten i området
- Ta fram det faktaunderlag och vidta den förankring, planering och dokumentation som behövs för att därefter :
 - formulera ett väl underbyggt förslag till nationalpark med förslag till syftesformulering (en hemställan till regeringen lämnas in av Naturvårdsverket).
 - ta fram förslag till föreskrifter (inkl konsekvensutredning) och skötselplan (remitteras och fastställs av Naturvårdsverket).
 - genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose friluftslivets behov samt tillgängliggöra den blivande nationalparken i form av information och anläggningar.
- Planera och genomföra invigning av nationalparken.

2.2. Underlag och förutsättningar

Åsnen ingår som ett av förslagen till ny nationalpark i den av naturvårdsverket framtagna nationalparksplanen från 2008. Kärnan i förslaget till nationalpark utgörs av tre naturreservat, Västra Åsnens övärld, Bjurkärrs och Agnäs naturreservat. Vid remissen tillstyrktes förslaget av flera instanser som även ansåg att gränsen för området var snävt tilltagen och borde ses över. Naturvårdsverket instämde i bedömningen av att avgränsningen behöver ses över.

2.3. Berörda intressenter och verksamhetsområden

Det finns en rad berörda intressenter och verksamhetsområden förutom de markägare och sakägare som berörs. De viktigaste berörda intressenterna kommer att ha möjlighet att delta i referensgruppen.

Kommunikationsplanen tydliggör hur information ska spridas om projektet.

Leader projektet Destination Åsnen som drivs av de tre kommuner som även deltar i detta projekt är en viktig intressent. Kommunerna är representerade i detta projekts arbetsgrupp och styrgrupp.

Den nyligen bildade Havs- och vattenmyndigheten (HaV) samordnar vattenfrågor nationellt berörs av projektet. Förankring med HaV kommer att ske i särskild ordning.

Internt på Länsstyrelsen och Naturvårdsverket involveras berörda intressenter i projektet genom att dessa enheter bidrar med insatser i projektet.

2.4. Omvärldsanalys/förstudie

Västra Åsnen området finns upptagen i nationalparksplanen och var ute på remiss i samband med detta. Inkomna remissvar utgör ett underlag. Någon ytterligare omvärldsanalys eller förstudie anses inte nödvändig.

Erfarenheter inhämtas från det nyligen genomförda nationalparksprojektet i Hamra.

3. Genomförande

Projektet för bildande av nationalparken Åsnen genomförs i samarbete mellan Länsstyrelsen i Kronobergs län och Naturvårdsverket samt Alvesta, Växjö och Tingsryds kommuner och leds av en styrgrupp, genomförs av en arbetsgrupp och har en referensgrupp till sitt stöd.

Styrgruppen fattar beslut om en projektplan för arbetet. Styrgruppen ansvarar för att ha översikt över projektets utveckling och inriktning och avgöra frågor av vikt. Vidare ansvarar styrgruppen för att tillräckliga resurser avsätts i respektive organisation och att förankring och information kontinuerligt sker på lämplig nivå inom respektive organisation.

En projektledare utses på Naturvårdsverket och en biträdande projektledare på länsstyrelsen. Projektledaren samt biträdande projektledare ansvarar för att driva och genomföra projektet med stöd av en arbetsgrupp.

Arbetsgruppen ansvarar för att planera och genomföra informationsmöten och andra informationssatsningar samt deltar aktivt i processen med att ta fram förslag till syfte, föreskrifter och skötselplan. Arbetsgruppen har möten regelbundet. Alla parter i arbetsgruppen ansvarar för att förankra och informera i sina respektive organisationer under arbetets gång.

En referensgrupp kopplas till projektet och består av representanter för lokalbefolkningen och olika intresseorganisationer, turistföretagare mm. Referensgruppens syfte är att tillvarata lokal kunskap samt idéer och förslag. Referensgruppen är även en viktig kanal för förankring av det pågående arbetet.

Förutom arbetet i arbetsgruppen behövs en hel del insatser från andra enheter internt på Naturvårdsverket men även internt på länsstyrelsen.

För Naturvårdsverkets del berörs enheter som bland annat arbetar med markåtkomst, skötsel, förvaltning, tillgänglighet och friluftsliv samt informatörs- och juriststöd. Personer på berörda enheter som ska göra insatser i projektet adjungeras till arbetsgruppen vid behov. För intern förankring och avstämning av projektet på Naturvårdsverket får berörda enhets- och sektionschefer fortlöpande information om hur projektet fortskrider och särskilt inför viktiga ställningstaganden.

Naturvårdsverket tecknar en överenskommelse med länsstyrelsen om de extra planerings- och genomförandeinsatser som behövs för bildande av nationalparken och genomförande av projektet. På länsstyrelsen utses en biträdande projektledare som bistår projektledaren. Eftersom det är många markägare inblandade så bedöms hanteringen av markåtkomsten som en avgörande framgångsfaktor, särskilda personresurser krävs därför för detta. Informatör- och administrationsstöd är ytterligare resurser som behövs på länsstyrelsen. I ett senare skede behövs personresurser för att hålla i genomförande av de åtgärder som krävs för iordningställande av entréer och andra anläggningar. Intern förankring inom länsstyrelsen ingår i den biträdande projektledarens samt styrgruppsrepresentants ansvar. Ytterligare resurser från länsstyrelsen kan adjungeras till arbetsgruppen vid behov.

Naturvårdsverket ansvarar för markförvärv, externa remisser (av förslaget till nationalpark, föreskrifter och skötselplan), hemställan till regeringen och slutligen fastställelse av föreskrifter och skötselplan. Naturvårdsverket ansvarar även för att hålla miljödepartementet informerade om att projektet startar och hur det fortlöper så att beslutsprocessen ska kunna genomföras i takt med projektets genomförande i övrigt.

Kommunerna förväntas medverka med egna personresurser i den utsträckning som behövs för deltagande i styrgrupp och arbetsgrupp.

4. Tidplan

	2011	2012	2013	2014	2015
Organisation, förankring					
Inledande samråd	■				
Arbetsgrupp/styrgrupp		■	■	■	■
Projektplan		■	■		
Kommunikationsplan		■	■		
Information, förankring		■	■	■	■
Dokumentation, utredning					
Gränser		■	■	■	■
Markägareutredningar		■	■	■	■
Nyttjanderätter		■	■	■	■
Faktasammanställning		■	■	■	■
Utredningar, inventeringar		■	■	■	■
Utformn. syfte, bestämmelser					
Syfte, övergripande inriktning		■	■	■	■
Föreskrifter, skötselplan		■	■	■	■
Planering					
Besöksmottagning		■	■	■	■
Vård av mark, vatten		■	■	■	■
Investeringsplan			■		
Invigning - planering				■	■
Genomförande					
Värdering		■	■	■	■
Förhandling, förvärv		■	■	■	■
Vård av mark, vatten				■	■
Anläggningar och information				■	■
Remisser, beslut					
Förslag till regeringen				■	■
Remiss, beslut regeringen				■	■
Remiss, beslut Naturvårdsverket				■	■
Invigning					■
Förvaltning					■

Målet med projektet är invigning av Åsnens nationalpark under 2015. För att detta ska vara möjligt bör i princip all markåtkomst vara löst innan en hemställan till regeringen kan lämnas in under början på 2014. Skötselplan och föreskrifter bör vara klara för remiss under slutet på 2014 och fastställda före sommaren 2015.

Arbetet med markåtkomsten är ett omfattande arbete och en stor osäkerhet råder kring hur den processen kommer att fortlöpa. Tidplanen är satt utifrån att inga större svårigheter uppstår i att lösa in viktiga kärnområden.

Inför varje VP och budgetprocess stäms tidplanen av och behovet av resurser stäms av mot den ursprungliga planen.

Hur projektet fortlöper och avstämning mot tidplanen görs inför varje möte med styrgruppen.

5. Organisation och bemanning

5.1. Styrgrupp

Gunilla Ewing Skotnicka, ordförande, sektionschef, Naturvårdsverket
Anna von Sydow, nationalparkssamordnare, Naturvårdsverket.
Elisabet Ardö, funktionsledare, Länsstyrelsen
Mats Jonsson, Alvesta kommun
Mikael Jeansson, Tingsryds kommun
Johan Thorsell, Växjö kommun

Styrgruppen ansvarar för att ha översikt över projektets utveckling och inriktning och avgöra frågor av vikt. Vidare ansvarar styrgruppen för att tillräckliga resurser avsätts i respektive organisation och att förankring och information kontinuerligt sker på lämplig nivå inom respektive organisation.

5.2. Projektledare

Gisela Norberg, Naturvårdsverket, projektledare.
Helene Pettersson, Länsstyrelsen Kronoberg, biträdande projektledare.
Ansvarar för att driva och genomföra projektet i nära samarbete.

5.3. Projektarbetsgruppen

Helene Pettersson, Länsstyrelsen i Kronoberg
Gisela Norberg, Naturvårdsverket
Elinor Bjärnborg, Alvesta kommun
Anders Borgehed, Tingsryds kommun
Lars Andersson, Växjö kommun
Rickard Arvidsson, Naturvårdsverket

Arbetsgruppen ansvarar för att planera och genomföra informationsmöten och andra informationssatsningar samt deltar aktivt i processen med att ta fram förslag till syfte, föreskrifter och skötselplan. Arbetsgruppen har möten regelbundet. Alla parter i arbetsgruppen ansvarar för att förankra och informera i sina respektive organisationer under arbetets gång.

5.4. Referensgrupp

Referensgruppens syfte är att tillvarata lokal kunskap samt idéer och förslag. Referensgruppen är även en viktig kanal för förankring av det pågående arbetet. Referensgruppen består av lokala representanter från föreningar som företräder naturskyddsintressen, turism och företagande, fiske, kultur och brukare samt företrädare för Regionförbundet, Skogsstyrelsen och Trafikverket.

Projektledningen ansvarar för att hålla en uppdaterad förteckning över deltagare i referensgruppen.

5.5. Övriga personer som skall göra arbetsinsatser i projektet.

Från Naturvårdsverket behövs insatser från följande enheter, sektioner och personer:

Sektionen för förvaltning av värdefull natur (Gfn), Jenny Lindman. Stöd vid planering och genomförande av besöksmottagning, entréer, tillgänglighetsanpassning, nationalparksidentitet och information.

Enheten för förvaltningsärenden och bidrag (Gf) och Enheten för markersättning och fastigheter (Gm), investeringar i byggnader och anläggningar.

Enheten för styrmedel, naturresurser och kretslopp (Un), Ulrika Karlsson, stöd att bevaka friluftslivs- och turismaspekter vid utarbetande av zoner och föreskrifter.

Sektionen för art och områdesskydd (Gpo), Ulrika Gunnesby, juriststöd vid utformning av föreskrifter.

Övrigt internt stöd på Naturvårdsverket:

stöd vid formulering av syfte, föreskrifter och skötselplan
kommunikations- och informationsstöd

Från Länsstyrelsen i Kronobergs län deltar följande personer:

Annika Bladh deltar från funktionen för vård och förvaltning av skyddad natur.

Olof Lessmark deltar från vattenfunktionen.

Gunnel Henriksson deltar från planfunktionen.

Markus Boxe deltar från kulturmiljöfunktionen.

Catarina Sammelin och Erik Sällström deltar från utvecklingsfunktionen (information och kommunikation).

Anders Meijer deltar från funktionen för landsbygdsutveckling och näringsliv.

Dessa personer adjungeras till arbetsgruppen vid behov.

6. Ekonomi och budget

6.1. Finansiering

Naturvårdsverket bekostar de extra planerings- och genomförandeinsatser som behövs för bildande av nationalparken. Länsstyrelsen och kommunerna förväntas medverka med egna personresurser i den utsträckning som behövs för samråd, förankring och deltagande i grupper mm.

Naturvårdsverket finansierar länsstyrelsens arbete med projektledning, utredningar och faktaunderlag. Särskild överenskommelse tecknas med länsstyrelsen om uppdraget och dess omfattning.

Naturvårdsverket står vidare för finansiering av genomförande av iståndsättningsåtgärder enligt särskild investeringsplan. För genomförande av

vissa anläggningar för friluftslivet och informationsåtgärder bör möjlighet till medfinansiering från andra håll undersökas.

6.2. Budget

Denna preliminära budget gäller för genomförandet av projektets första faser till och med planeringsfasen.

I samband med planeringen av istandsättningsåtgärder (entré, friluftsanordningar, information och naturvägledning) upprättas en investeringsplan. Investeringsplanen bör vara klar i god tid inför Naturvårdsverkets budgetarbete 2013. Budget för genomförandet beslutas därefter av Naturvårdsverket i särskild ordning.

Utredningar och åtgärder	2012	2013	2014	2015
Projektledning och samordning	700 000	700 000	700 000	700 000
Kompletterande undersökningar, framtagande av skötselplan, planering av entré, friluftsanordningar, information och naturvägledning	300 000	300 000	400 000	200 000

7. Förankring och samordning

7.1. Förankring

Förankring krävs både internt på Naturvårdsverket samt internt på Länsstyrelsen. Externt är referensgruppen en viktig del i förankringsprocessen.

Inom Naturvårdsverket förankras arbetet med chefer för Sektionen för förvaltning av värdefull natur (Gfn), Enheten för markåtkomst och fastighetsförvaltning (Gm) samt Enheten för styrmedel, naturresurser och kretslopp (Un).

8. Rapportering och kommunikation/information

En separat kommunikationsplan upprättas i ett tidigt skede av processen.

Föreskrifterna kungörs i Naturvårdsverkets författningssamling. Skötselplanen publiceras av Naturvårdsverket och kommer att finnas tillgänglig i Naturvårdsverkets bokhandel för köp och nedladdning.

9. Analys av risker/möjligheter

En stor fördel med projektet är möjligheten att samla planeringsfrågor kring sjön Åsnen och därmed bidra till en utveckling som tillvaratar de höga naturvärdena i området.

En risk med projektet är att det är svårt att förutsäga hur markinköpen kommer att fortlöpa. Tidplanen kan därmed vara svår att hålla.

Personalomsättning i styrgrupp och arbetsgrupp är även något som möjligtvis kan försena projektet.